

RENAȘTEREA

ORGAN NAȚIONAL-BISERICESC SĂPTĂMĂNAL

Abonamentul anual: 400 Lei.

Director: Dr. I. MATEIU

Redacția și Administrația:
Cluj, Piața Cuza Vodă Nr. 3.

Cenzurat.

BARBARIA CATOLICĂ DIN SEINI

Am avut prilejul trist să vorbim de atâtea ori, întemeiați pe acte și fapte, despre pornirile vrășmășești ale fraților din strana stângă împotriva Bisericii noastre. Firește, nu ne-a trecut niciodată prin cap să generalizăm, afirmând că fenomenul ar fi același în sânul clerului, ca și în rândurile mirenilor uniți. Am subliniat însă totdeauna, că stegarii urilor confessionale sunt câțiva gazetari din jurul „Unirii” din Blaj, cari stăpâniți de-o bolnavă pasiune catolică, atacă și condamnă tot ce i se împotrivesc sau îndrăznește să-și ceară dreptul la viață în țara aceasta românească.

În același timp am fost siliți să înregistrăm manifestări similare și în activitatea P. S. Episcop Alexandru Rusu dela Baia-Mare, lucru explicabil de altfel, când ne gândim că și-a făcut ucenicia denigrării în aceeași redacție din modestul orașel târnăvean.

Din comunitatea de simțire și aversiune a acestor doi factori, cu roluri definite în Biserica greco-catolică, au pornit cele mai număroase acțiuni de învrăjbită religioasă și de înjosire a ortodoxiei noastre. Luați, ca probă, ultimul număr din 4 I. c., al „Unirii” și veți găsi acolo nu mai puțin de 5 articole îndreptate contra Bisericii ortodoxe. Va recunoaște oricine, că acesta este un record într-o foaie de 4 pagini. Și încă în ce stil și adjective!

Ele nu sunt depășite decât de atitudinile regretabile ale ordinului dela Baia-Mare, care din clipa instalării sale în scaunul de vlădică, a ținut să se afirme ca un ireductibil dușman al legii strămoșești. Devierile lui au mers atât de departe, încât au pus în joc chiar interesele noastre de existență la granița de nord, silind pe dl Alex. Vaida-Voevod să articuleze anul trecut acuza grozavă, că acest Episcop „se face culpabil de trădare de neam și de lesemajestate, sprijinind la granița

de vest o mișcare ce zguduie unitatea politică a Statului.” Iar Senatul țării a pronunțat — prin imensa autoritate morală a dlui N. Iorga — cea teribilă osândă împotriva episcopului din Baia-Mare, care a zguduit toate inimile românești.

Și totuși condamnarea aceasta, fără precedent în analele țării, nu i-a folosit la nimic. P. S. Sa a perseverat în vechile-i păcate cu o consecvență deplorabilă, ce tulbură și disperează. Vom relata aici un caz recent, menit să stârnească indignarea oricărui suflet cu simțire creștinească.

În comuna Seini din județul Satu-Mare s'a înființat de curând o parohie ortodoxă. Printre credincioșii ei se găsesc mulți reveniți dela cultul unit. Preotul acestuia, pe nume Mihai Berinde, a crezut că face un lucru plăcut lui Dumnezeu, apucându-se într-o Duminecă, după Liturghie, să servească chiar în biserică un *prohod* pentru înmormântarea celor ce l-au părăsit, și să rostească o predică plină de imprecății la adresa lor și de insulte împotriva ortodoxiei. Poporul a rămas îngrozit de această nelegiuire.

Dar preotul năimit nu s'a oprit la atâtea. În fiecare Duminecă el repetă de pe amvon aceleași baliverne, spre a înspăimânta oamenii și a-i ține sub teroarea blestemelor. Nu de mult s'a întâmplat să moară Floarea Apan, soție de țaran fruntaș și mama cantorului ortodox. Cum ai noștri nu au încă biserică și cimitir, preotul ortodox — cunoscându-și adversarul și amenințările lui — s'a îngrijit din vreme să obțină dela Prefectul județului autorizația principiară de a-și îngropa provizor morții în cimitirul greco-catolic.

Cu toate acestea preotul unit a deslănțuit o agitație furioasă, instigându-și oamenii să împiedice înmormântarea chiar cu vărsare de sânge, deși decedata

avea un loc în cimitir, cumpărat înainte cu 17 ani pe când era greco-catolică. La rândul lui Episcopul Al. Rusu a intervenit mereu la Prefectură pentru revocarea aprobării, fără a reuși, căci se vede, titularul județului avea mai mult simț de umanitate.

Familia defunctei — însoțită de o delegație de credincioși gr.-catolici — rugase să se tragă clopotele, plătind orice taxă i s'ar cere, mai ales că la cumpărarea lor contribuise cu suma de 800 Lei. Preotul Berinde i-a refuzat categoric și atunci familia îndurerată a fost nevoită să se adreseze protopopului romano-catolic, care le-a declarat că le împlinește rugămintea, încasând taxa de 270 Lei.

Auzind preotul Berinde, a determinat pe protopop să-și retragă cuvântul și să restituie banii. Atunci familia s'a plâns episcopului Fiedler, care a dat ordin protopopului său să se tragă clopotele, însă numai sub condiția trecerii ei la religia romano-catolică. Disperați soțul și fiul au alergat atunci la preotul *evangelic-reformat* din Seini, care le-a ascultat cererea, dând ordin pentru tragerea clopotelor. Preotul Berinde i-a urmărit și aici, stăruind să le zădărnicească dorința. Spre cinstea lui, preo-

„Căci împărăția lui Dumnezeu nu este mănăcare și băutură, ci sfințenie și pace și bucurie întru Duhul sfânt. Cine slujește cu acestea lui Hristos, acela-i plăcut lui Dumnezeu și vrednic de laudă la oameni.”

Romani 14, 17—18.

dar Episcopul Al. Rusu nu s'a resemnat. Cum nici alte autorități județene n'au vroit să știe de injoncțiunile lui nedemne, și-a luat refugiul la Ministerul de Interne, amenințând Statul cu un proces răsunător și cu intervenții peste hotare, dacă nu se revoacă ordinul Prefecturii. Intimidat și lipsit de cunoștința împrejurărilor, Ministerul s'a lăsat înșelat, ordonând ca defuncta să fie îngropată în grădina casei sale și nu în cimitir.

Iată povestea dureroasă a răposatei Floarea Apan din Seini. Dacă n'am fi cules-o dintr'un raport oficial, am fi dispuși să credem că ea este o invenție de cea mai îndrăzneată fantezie.

Cum vom califica deci această acțiune desonorantă, care prin sălbătăcia ei întrece orice imaginație creștină? Ea demască din nou atmosfera oribilă din eparhia episcopului Alex. Rusu, care învrăjbește și distruge Românișmul la hotarele primejduite.

Statul e dator să ia energic măsurile de profilaxie națională, nu să se lase terorizat de cei ce nu cunosc margini în ura ce-o poartă ortodoxiei noastre izbăvitoare.

Registru de prezență și de activitate pastorală.

În conferința de toamnă a preoților din protopopiatul Clujului, — condusă cu atâtea priecere de către P. C. prot. Nicolae Vasii și la a cărui propunere — s'a luat hotărârea ca începând cu 1 Ianuarie 1938, în fiecare parohie din acest protopopiat, să mai fie un registru, numit: „Registru de prezență și de activitate pastorală.” Se știe că astfel de registre stă deschis la fiecare oficiu și de ce ar trebui să lipsească chiar dela oficiul parohial.

Vremile cari negau rolul înalt și frumos al preotului în mijlocul societății omenești, nădăjduim că sunt spre asfințit. Zorii unor timpuri mult mai spirituale încep a se arăta spre răsărit. Pentru orice eventualitate e bine ca activitatea preotului pe teren religios, social și național, să se vadă, să fie cunoscută tuturor și să se însemneze. Este foarte adevărat că și aici — ca de altfel în toată lucrarea duhovnicească a preotului — e vorba de conștiință.

Întâi se cere ca și preotul să lucreze și să activeze după un anumit *plan*, după un anumit *orar*. Să aibă fixat uneori chiar pe hârtie împărțirea timpului de dimineața și până seara. Să știe că acum la ora aceasta, are de făcut acest serviciu religios, de lucrat aceste acte cu caracter administrativ, de mers în cutare loc în interes public sau privat, de citit această lectură. Și ceea ce face, e bine să-și însemneze. Astfel lucrând, se va *disciplină* pe el și-și va disciplina și enoriașii; nu va rămâne în urmă cu nimic, pentru că știe să-și folosească scrupulos orice clipă spre luminarea sa și spre binele turmei sale. Altfel se va prezenta în fața societății și în fața turmei cu hrana sufletească bine frământată și bine dospită. Dâră de lumină va lăsa în urmă.

Dupăce astfel și-a împărțit și folosit timpul, e bine, repetez, ca ceea ce ai făcut în fiecare ceas din zi, să scrii într'un registru, numit de noi preoții protopopiatului Cluj: „*Registru de prezență și de activitate pastorală*.”

În zile de lucru — bine înțeles dupăce a făcut acestea — va scrie:

Dela orele 7—8 a. m., serviciu religios în biserică, Utrenia sau sfânta Liturghie.

Dela 9—12, lectură sau muncă în grădină sau la sesiunea parohială.

Dela 2—4 p. m. catehizație sau participare la ședința Consiliului comunal, sau înmormântarea credinciosului N. N., predica funebră având subiectul...

În Dumineci și sărbători, va însemna:

Dela 7—9 a. m. Pregătire pentru Sf. Liturghie: rugăciune, concentrare spirituală.

Dela 9—12 Utrenie și sf. Liturghie. Predica a avut subiectul...

Dela 2—4 p. m. La Casa Națională, lucrând activ sau dând concursul pentru luminarea popoului.

Dela 4—5 Vecernia.

După vecernie, vizită la o familie din sat sau plimbare cu Dl X. sau cu țaranul Y.

Controlorul acestui registru nu poate fi nimeni decât conștiința ta — acel judecător din tine, pus de Dumnezeu, care se tulbură când săvârșești o faptă rea și care par'că te înalță când faci un bine sau când îți faci toată datoria.

Pr. AX. TOMUȘ

legea ortodoxă și sufletul românesc și a contribui, pe calea iubirii creștine, la reîntregirea noastră religioasă, așa cum ne rugăm la fiecare liturghie.

În numele adunării a vorbit pâr. prot. *Alex. Latiș* din Baia Mare, arătându-și marea bucurie pentru actul istoric al reînființării Episcopiei maramureșene, chemată să strângă și mai mult legăturile noastre cu frații de pe celalalt versant al Carpaților, și astfel să desăvârșească unitatea neamului sub toate raporturile.

Din partea episcopiei Hotinului a vorbit pâr. cosilier *Iarovsky*, exprimându-și satisfacția pentru noua Episcopie, care este datoare să apere credința și neamul în părțile cele mai primejdiate.

După aceasta solemnitatea s'a sfârșit, urmând ca în ședințele următoare să se facă validarea mandatelor, alegerea consiliului eparhial și a consistorului spiritual, alegerea delegaților în congresul național-bisericesc, etc.

CONFERINȚE PASTORALE

Conferința de toamnă a preoților din prot. Câmpeni.

S'a ținut anul acesta în Supra-pietri. Parohie așezată la răscrucea alor trei județe, pe vârful de munte șterp și stâncos și literalmente izolată. Singurul mijloc de a urca unica potecă îngustă, colțuroasă și plină de risc, este cel folosit de Ucenicii Domnului...

Cu Pâr. protopop *S. Furdul* în frunte, în dimineața zilei de 16 Noiembrie a. c., 10 preoți luptăm din greu timp de 3 ore cu urcușul potecii la care par'că din adins se mai adaugă o ceață deasă și-un viscol puternic ca'n plină iarnă. Fericim în gând pe acei frați în Hristos cari nu cunosc pe teren pastorația în munți și nici legendara noastră sărăcie. Dar răsplata oboselii, nu 'ntârzie să-se arate. Slujbă religioasă săvârșită în sobor de 12 preoți nu s'a mai văzut în Supra-pietri. În tainica reculegere sufletească din timpul serviciului, surprindem pe fețele credincioșilor trudiți de greul muncii și mizeriei, lacrimile bucuriei celei adevărate...

La priceasnă, Pr. Gligor-Ponorel, slujitor cu 50 de ani împliniți în

preoție, rostește creștinești cuvinte despre postul propovăduit de Biserica și trăit de creștinii primelor veacuri. După sfințirea apei și săvârșirea Sf. Maslu, dă graiu de adevărat apostol Pâr. protopop: pe înțelesul ascultătorilor vibrează dela suflet la suflete, directivele de viață duhovnicească, singurele cu cari poți suporta senin greul lumii acesteia trecătoare și ajunge la bucuria fericirii vecinice.

Pr. Ciurea-Vidra, predă reușit cl. I și II lecția model „Rugăciunea”. Întruniți în conferință intimă, căutam soluții practice pentru intensificarea colaborării în deplină armonie a preotului, cu ceilalți factori de conducere a satului. Aici, cuvintele conducătorului nostru sunt adevărate maxime rupte din experiența unei îmbelșugate pastorații.

Pentru importanța subiectului conferinței de primăvară, reluăm în discuție tema *concubinatatului*. Dușman de veacuri al Bisericii, stăvilă principală în calea pastorației și vierme ce roade neobosit la temelie vieții creștine, — concubinatul e o problemă ardentă ce trebuie să intereseze

Adunarea eparhială a Maramurășului.

În ziua de 12 Decembrie a. c. a avut loc deschiderea celei dintâi adunări a reînviatelor episcopii din Maramureș, nu însă la reședința ei din Sighet, ci în Cernăuți, spre a i se da un fast corespunzător importanței sale. Au asistat toți membrii adunării în frunte cu I. P. S. Mitropolit Visarion, P. C. consilier Dr. Seb. Stanca, președintele comisiei

eparh. interimare din Sighet, reprezentanții autorităților civile și militare din Bucovina, delegați ai altor eparhii și un număr însemnat de intelectuali.

Ședința solemnă s'a desfășurat în vestitul palat mitropolitan, unde cel dintâi a luat cuvântul I. P. S. Mitropolit *Visarion*, vorbind despre misiunea episcopiei reînviatelor: de a apăra

FOILETON

Al patrulea an de luptă.

Secția *Caransebeș* stăpânită de lozincile progresului și-a completat organizarea cu două cercuri noi la *Bozovici* și *Sacul*, prilejuind înălțătoare manifestări religioase, la care au luat parte toate satele de pe valea Almăjului și Timișului. *Duminica ortodoxiei* a fost cinstită pretutindeni cu predici și festivaluri, în cadrul cărora s'a vorbit despre F.O.R. și s'au arătat primejdiile comunismului.

În cercul *Făgetului* propaganda religioasă a căpătat impulsuri noi prin hărnicia învățătorului *V. Olariu*, comitetul secției a sporit tipăriturile sale cu încă una, a 11-a în serie, sub titlul „*Creștinismul ca forță socială*”, datorită noului secretar al F.O.R.-ului d. *Petru Toma*.

Eminentul președinte al secției d. *Dr. C. Corneanu*, susținut de înțelegerea constantă a P. S. Episcop *Vasile*, n'a pregetat, în ciuda suferințelor trupești ce-l apasă, să-și îndeplinească cu avânt atribuțiile sale de animator, realizând o colecție de 10.000 lei pentru crucea regretatului protoereu *Gheorghe Frățilă*, un devotat sprijinitor al F.O.R.-ului, luând parte apoi la toate actele bisericesti de seamă, printre care rămâne memorabilă sfințirea pietrei fundamentale a catedralei din *Timișoara*,

ca o prefață la restaurarea vechei episcopii ortodoxe de acolo.

Secția *Arad* și-a pus în evidență vrednicia la congresul general din anul trecut, când solidarizarea tuturor factorilor ortodocși ne-a dat lucruri neuitate și nădejdi înaripate. Relaxarea ce a urmat acestui efort excepțional, ni s'a părut un fenomen explicabil în virtutea legii contrastelor, dar în același timp și de durată efemeră, îndată ce energiile obosite își vor recăpăta echilibrul activității lor normale. Astfel venerabilul ei președinte d. *Iosif Moldovan* păstrându-și neștirbită credința în misiunea F.O.R.-ului, a căutat să trimită îndemnul sale calde către cercurile protopopești, să cheme luptătorii la înțelegere frățească, și să sporească numărul membrilor cotizanți, cari astăzi dau cifra de 552. Merită să fie pomenită aici activitatea cercului *Vinga*, care sub conducerea președintelui său *Dr. Aurel Crișan*, avocat în Arad nou a organizat și femeile într'o asociație, a înființat un cor puternic, dând serbări și concerte reușite, pe urma cărora au rezultat venituri sensibile, destinate zugrăvirii bisericii ortodoxe.

Oriunde cercurile au asemenea conducători de inimă și conștiinți de răspunderile ce și le-au asumat, ele capătă viață, realizând fapte vrednice de atențiunea obștească.

În sfârșit secția *Oradea*, trecută prin atâtea

impasuri neașteptate, a început să se reculegă de curând sub o conducere nouă și viguroasă. Cea dintâi probă a voinței sale de a se afirma pe planul celorlalte secții active, este și marea manifestare de astăzi, ce ne-a înălțat sufletele, dându-ne perspective frumoase pentru succesele incontestabile din anii viitori.

Dl *Dr. Ion Picu Băncilă*, amintindu-și că este și diplomat al Academiei teologice din Sibiu, va reuși — suntem siguri — fiind ajutat de comitetul eparhial să prefacă în forță vie falanga mirenilor din Biharia lui *Emanuil Gojdu*, secundând energic mișcarea de înviore religioasă, pe care neastâmpărul creator al P. S. Episcop *Nicolae* a imaginat-o în citoria pururea pomenitului *Vlădică Roman Ciorogariu*.

Astfel cazematele de beton armat ce se construiesc astăzi pe această graniță de Vest, vor deveni inexpugnabile tocmai prin vitejii neîntrețuți, formați *sufletește* sub flamura biruitoare a *ortodoxiei* românești

III.

La rândul său comitetul central, ca organ de directive și coordonare, a ținut să-și îndeplinească nu numai obligațiunile statutare față de secțiile eparhiale, ci să înfățișeze, oriunde socotea necesar, misiunea F.O.R.-ului, idealurile și luptele lui.

deopotriva Biserica, ca și Statul. Când scriu acestea, am în față o statistică a Eparhiei Aradului, pe anul 1927. Sunt cifre cari îngrozesc. Citiți: 10,851 perechi nelegitime, sau mai precis tot al 17-lea suflet trăește în însoțire fără binecuvântarea Bisericii. Verificăm eficacitatea măsurilor imediate, ce le-am preconizat în conferința de primăvară și aplicat pe teren: Combaterea acestui păcat prin predici rostite anume și cu toate ocaziunile binevenite și mai ales, *pastorația individuală*, măsură, ce ne luăm îndrăzneala să o recomandăm și celorlalți preoți din Eparhie, dovedită a fi în bună parte ducătoare la scop.

Așteptăm respectuoși măsuri unitare venite dela Sf. Episcopie, pentru ca în mod uniform să continuăm lupta începută. Pentru perechile căsătorite civil și opăcite la divorțul

bisericesc din cauza sărăciei, cerem aplicarea unei taxe minime. Restul remediilor, nu diferă în fond prea mult de cele preconizate de alte conferințe protopopești. Peste tot, în combaterea acestui rău social să plutească în jurul nostru duhul blândetelor. Pentru recalcitranți însă, Statul are sfânta datorie de a veni fără întârziere și șovăire cu legiferări drastice.

De încheiere, Păr. protopop ne picură în suflete duhovnicești sfaturi de conduită și pastorație; elogiază munca de apostol și abnegațiunea preotului local Iancu (urmaș direct al Eroului), înainte stătătorul acestei insule sterpe vreme de 40 ani — mulțumește ficei C. Sale, D-nei Dr. Matora, președ. fem. ort. rom. Câmpeni, care n'a cruțat oboseala deplasării, pentru o cât mai creștinească găzduire a noastră. Pr. D. T.

INFORMAȚIUNI

Știre personală. P. S. nostru episcop *Nicolae* a făcut zilele trecute o călătorie la Sibiu, unde a luat parte la ședințele consiliului mitropolitan. Miercuri s'a înapoiat la Cluj.

O dispoziție înțeleaptă. În P. S. Mitropolit *Nicolae Bălan* a adresat clerului o circulară, prin care îl îndeamnă să aibă o atitudine demnă în timpul campaniei electorale, ferindu-se a intra în luptele dintre partidele politice. Iar slujitorilor bisericesti, cari vor să candideze, le-a pus în vedere să obțină din bună vreme autorizație arhierescă, spre a nu fi păgubite interesele bisericesti din parohie.

De sigur, că această măsură este impusă de disciplina Bisericii, care nu poate admite ca slujitorii altarelor sfinte să-și părăsească apostolatul de dragul unui mandat politic. Fiecare

caz trebuie judecat în parte, cu aprecierea tuturor împrejurărilor, de către Consiliul eparhial. Dacă dispoziția aceasta s'ar generaliza în toate eparhiile, fără îndoială că ea ar da roade bune pentru prestigiul Bisericii.

Ședința consiliului central bisericesc. Vinerea trecută s'a ținut în reședința patriarhală o importantă ședință a supremului for administrativ al Bisericii. I. P. S. Patriarh *Miron* a pus în discuție cunoscuta circulară a Ministerului de culte relativ la aprobarea bugetelor parohiale, protopopești și eparhiale. S'a subliniat că asemenea ordine nu s'au trimis celorlalte culte. După debateri vii la care au participat toți membrii de seamă ai Consiliului s'a hotărât, că dacă Ministerul de culte n'ar reveni necondiționat asupra circulației sale, atunci I. P. S. Patriarh să convoace congresul național-bisericesc în sesiune extraordinară. Sperăm, că

se va ajunge totuși la o aplanare pașnică a diferendului, provocat ni se pare de hiperzelul unor funcționari din Minister.

Episcopul nostru din America.

P. S. Episcop *Policarp Morușca* s'a înapoiat din România la credincioșii săi de peste ocean, cari l-au primit cu lacrimi și flori. Spre a-i face o bucurie neașteptată, ei au recurs la toate jertfele și sforțările cumpărând conacul și moșia destinate pentru „Vatra Românească” plănuită de vrednicul Ierarh. Într-o scrisoare pastorală publicată în „*Solia*” din 21 Noemvrie c. P. S. *Policarp* le împărtășește tot ce a făcut și a văzut în țară, mulțumindu-le din suflet pentru statornicia în credință și dragostea ce i-au arătat în tot timpul absenței sale. Sunt cuvinte duioase, cari arată sufletul de adevărat părinte al P. S. Sale și legăturile lui calde cu turma dreptcredincioasă. Rătăcii și protivnicii de acolo, vor înțelege, că trebuie să se supună Episcopului destoinic, susținut în opera lui de încrederea unei țări și a unui neam întreg.

Catedră de filosofie ortodoxă.

Într'un frumos editorial din „*Telegraful Român*” păr. redactor dr. D. *Stăniloae* se ocupă de intrarea studențimii clujene în rândurile FOR-ului. De încheiere spune, că dacă Universitatea are catedre pentru o serie discipline, adeseori mărunte și de exagerată specializare, atunci de ce n'ar fi justificată și o catedră de concepție ortodoxă, care să pună în evidență forța spiritualității religioase, ce a stăpânit viața neamului nostru dealungul veacurilor și-i îndrumă pașii viitorului. În Germania există la Universități catedre de filosofie catolică, menținute chiar de către regimul hitlerist, atât de vrăjmaș catolicismului. Ca țară ortodoxă, România este obligată la mai mult decât atâta. Guvernul de acord cu Sf. Si-

nod, ar trebui să înfăptuiască acest deziderat legitim într'o vreme când studențimea se întoarce la Hristos și se apropie tot mai sincer de altarele părăsite.

Studentimea și F.O.R.-ul.

Pașina religioasă a ziarului „*Universul*” din ziua de 12 luna c. relevând înscrierea studenților din Cluj în Frăția ortodoxă, scrie între altele: „când toată lumea își poartă pașii către sate, cu gândul de a le cuceri pentru urne, tineretul universitar clujan, încălzit de marile imperative naționale, își strânge rândurile pentru a se pregăti de apostolat, nu sub stindardul unei fracțiuni politice, ci sub acela al credinței străbune și crezului național”. Nădăjdum ca extinderea F.O.R.-ului și în celelalte eparhii ale Țării nu va mai întârzia, ca astfel studențimea din București, Iași, Cernăuți și Chișinău să aibă prilejul de a urmări gestul mișcător al colegilor lor din capitala Ardealului, formând astfel cea mai puternică oștire a apostolatului laic pentru ortodoxia românească.

Cercul de studii al F.O.R.-ului din Sibiu.

La congresul general din Oradea a fost subliniată activitatea acestei instituții noi în cadrele FOR-ului, atrăgându-se asupra ei atențiunea celorlalte secții eparhiale. În ședințe mixte cu clerici și mireni, se pun în discuție probleme de actualitate, cari interesează Biserica și pe credincioșii ei intelectuali. În toamna aceasta cercul dela Sibiu și-a reluat activitatea debătând în cea dintâi ședință subiectul „*Naționalismul sub aspect moral*”, expus cu competență de păr. Dr. D. *Stăniloae*, rectorul Academiei Teologice.

Sfințirea capelei din Săvădisla.

Săptămâna trecută a avut loc sfințirea capelei instalată în școala primară de stat, prin sârguința deosebită a doctorului M. Constantinescu, directorul sanatorului de tuberculoși

Astfel îndată după congresul general din anul trecut a trimis *Moșiunea* votată acolo, tuturor centrelor noastre episcopice, pentruca dezideratele ortodoxe să fie cât mai larg răspândite și sufletele tot mai bine pregătite în acțiunea solidară din viitor. Fiindcă o seamă din revendicările formulate de noi sunt în funcție de stat, ne-am permis să înaintăm *Moșiunea* atât dlui Președinte al Consiliului cât și altor titulari de Departamente importante, rugându-i prin adrese speciale să binevoiască a examina cu atențiune punctele ei, și a le da soluția așteptată de opinia publică. Avem mulțumirea de a constata astăzi, că două din cele mai esențiale cereri for-iste: anume reînființarea *vechei episcopii de Maramures*, și repatrierea *Fundațiunii Gojdu* dela Budapesta, au fost satisfăcute de către guvernul țării. Deodată cu recunoștința ce i-o datorăm pentru aceste acte mari, ne îngăduim să sperăm și în apropiata rezolvire a celorlalte probleme puse de noi, fiindcă ele prezintă aceeași gravitate pentru viața Statului și siguranța lui națională. E vorba de *Concordatul* din 1928 și *Acordul* dela Vatican din 1932 a căror denunțare am cerut-o anii trecuți printr'o acțiune de proporții mari, cum nu s'a mai văzut pe plaiurile noastre. De aceea am rămas de sigur profund surprinși că votul plebiscitar, dat în scris de aproape 700.000 de ortodocși majori din Transilvania și Banat, n'a

fost onorat nici după greutatea și nici după semnificația lui excepțională.

Căci să nu ne înșelăm: *ambele convenții creiază pe seama catolicismului maghiar o situație de drept unică și privilegii speciale, cum nu le-a avut nici în Ungaria de ieri — păgubind enorm interesele naționale românești.* Priviți o clipă numai lupta înverșunată, dusă în vremea din urmă de prof. *Onisifor Ghibu* pentru smulgerea averilor de stat deținute ilegal de ordine călugărești iredentiste, spre a vă da seama de forța lor combativă și de scutul legal primejdios ce li s'a oferit împotriva noastră prin *Concordat și Acord*. De aceea ne-am simțit datori să înaintăm încă în Decemvrie anul trecut un memoriu dlui Prim-ministru *Gheorghe Tătărescu*, arătându-i, sprijiniți pe acte și fapte, gravitatea situației și urgența măsurilor radicale ce se impun pentru remedierea ei.

Dar nu-i numai atât. Prin *Concordatul* încheiat *catolicismul* însuși în generalitatea lui, cu toate riturile ce-l alcătuiesc, a fost constituit într'o forță reatată redutabilă, cu un stat major agresiv ce și mobilizează ostașii fanatizați contra Statului românesc și a credinței pe care se reazimă de veacuri unitatea lui sufletească. Din mulțimea probelor ce ne stau la îndemână e suficient să cităm câteva foarte recente și extrem de elocvente. E turneul prin Transilvania — și numai aici — al nunțului

papal *Andrea Casulo*, care depășindu-și atribuțiile de diplomat strein și-a permis să se compoarte ca o autoritate indigenă, cu primiri oficiale, banchete, discursuri și îndemnuri suspecte rostite, ca o sfidare, chiar din altarele vechilor ctitorii vevodale furate, cum a fost cazul dela Făgăraș. A urmat imediat vizita cardinalului *Emil Tisserant*, aceasta prin țara întregă, spre a-și câștiga o vedere de ansamblu — prin intuiție directă — asupra câmpului ales pentru bătăliile viitoare. Căci emisarul *Vaticanului* n'a venit de loc pentru o călătorie de agrement, ci spre a fixa jaloanele acelei mari ofensive, prin care *imperialismul catolic* urmărește dărâmarea *ortodoxiei* din țara românească. Vă îndoiți poate de acest adevăr, în aparență de necrezut? Ei bine, iată cităm textual din cuvântarea Eminenței Sale rostită tocmai pe peronul gării din Oradea, unde fusese primit oficial în ziua de 21 Septemvrie a. c. „*Ați înaintat — le spune catolicilor — în toate direcțiunile; în multe chiar uimitor; dar mai e încă mult de făcut. Partea cea mai însemnată a concetățenilor voștri e de altă credință religioasă. Pentru a ajunge la mult dorita unitate religioasă, toți catolicii, dar în deosebi clerul, trebuie să exceleze prin virtuți și credință.* (cf. *Vestitorul*, organ oficial unit din Oradea, Nr. 14, 1937).

(Va urma)

I. Mateiu.

din Săvădisla. Sf. liturghie s'a oficiat de către pâr. V. Lăpuște din Finișel, iar răspunsurile le-a dat corul bisericii sale. Din cuvântările rostite cu acest prilej s'a desprins toată bucuria românilor de a avea acest locaș de rugăciune, până când vremuri mai prielnice le vor îngădui să-și înalțe un altar vrednic de ortodoxia Țării. Prin credință și muncă — le spunem noi — veți birui, așa cum s'a întâmplat în atâtea sate cu frunțași devotați.

Un ctitor vrednic în „Săcuime“. Aflăm cu mare bucurie că în județul Tre scaune s'a ivit un vrednic și generos creștin ortodoc în persoana ing. Dumitru Bogdan din București. Domnia sa cercetând satele secuizate și-a propus să contribuie la opera națională ce s'a început, și astfel a zidit pe cheltuiala proprie o minunată biserică în Bixadul Oltului. În curând ea va fi sfințită în cadrul unor serbări deosebite. Dar dl inginer Bogdan nu s'a oprit aici. În comuna Valea-Crișului a asistat la botezul alor 5 copii maghiarizați, dăruind fiecăruia câte 500 Lei, haine și un porc de Crăciun. A declarat, că va ajuta la fel pe toți înrâinații din județ cari se vor întoarce de bună voie la vatra neamului. Dna și dl Bogdan au cercetat și alte sate, oferind sprijinul lor cald și uimitor celor lipsiți dintre românii secuizați.

Iată un exemplu impresionant de apostolat românesc. Sperăm că el va găsi răsunet și în inima altor patrioți cu dare de mână.

Dreptate pentru moși. Ministerul Agriculturii a fost autorizat de Consiliul de miniștri să cumpere dela baronul Nicolae Bánfy 2570 jughere pădure, scutite de expropriere, pe teritoriul comunelor Răchitele și Rogojel, urmând să fie satisfăcute 10 comune de moși cu lemne și pășune. După cât aflăm, contractul de cumpărare s'a și încheiat, ceea ce constituie de sigur o veste bună de Crăciun pentru bravii români din Munți.

Posturile de preoți-învățători din „Săcuime“. Consiliul Arhiepiscopesc din Sibiu aduce la cunoștința celor ce au solicitat posturi de preoți învățători în regiunea secuizată, că On. Minister al Educației naționale acceptă numai licențiați în teologie și absolvenți de Academii, iar cei numiți vor fi obligați a presta și serviciul de învățători.

Candidații licențiați în teologie și absolvenții de Academii, cari solicită astfel de posturi în regiunea secuizată, vor avea să dea examen de capacitate învățătorescă în condițiuni ce urmează a fi stabilite și comunicate la timp oportun.

O inovație în școală. În Anglia e vorba să se înlocuiască în școli tabla neagră cu tabla de culoare galbenă pe care copiii ar scrie cu cretă de culoare albastră. Această ciudată inovație ar fi motivată de faptul că, în urma unor experiențe, s'a dovedit că tabla neagră e dăunătoare ochilor, mai ales din cauză că elevii sunt nevoiți, când copiază

pe caiete ceea ce se scrie la tablă, să mute mereu ochii de pe alb pe negru și această schimbare de culoare e foarte dăunătoare.

Revizionism incurabil. În casa magnaților din Budapesta, contele Carol Apponyi (nume predestinat!) a interpelat guvernul făcându-i propuneri că a slăbit acțiunea revizionistă și grija pentru protecția minorității maghiare din statele Miciei Înțelegeri. A remarcat cu melancolie că în reuniunile internaționale se discută tot felul de probleme, afară de cererile Ungariei, pe cari nu le iau în seamă marile Puteri.

Jălania dlui conte arată, că Apusul s'a săturat de viflaimul revizionist, având chestiuni mai grave de rezolvit. De ce nu vor să înțeleagă odată magnații, că dreptatea lui Dumnezeu nu se mai poate revizui, oricât s'ar mai osteni dumnealor cu banchete și șampanie să-și câștige avocați de complezență.

BIBLIOGRAFIE

Al. Lascarov-Moldovanu: FA-BIOLA sau Biserica din catacombe. Ed. „Cugetarea“, București, 1937. Pag. 372. Lei 55.

„Noua Colecție Delafraș“ se îmbogățește cu o nouă operă de seamă. Romanul acesta, scris de Cardinalul Wiseman, este merit a fi pus în mâna tuturor celor dornici de o lectură înviorătoare și de puternică zidire sufletească.

„Fabiola“ e cartea care trece prin fața noastră un grandios fenomen spiritual. E cartea creștinismului-forță din vremea catacombelor. E cartea care te cutremură prin sacrele entuziasme ale mărturisitorilor lui Hristos în vremea prigoanelor.

În ea găsim tipul *mamei creștine* care își crește, în lacrimi și rugăciune, copiii pentru Hristos (mama lui Pancratiu).

Deasemenea tipul *dascălului creștin*, în școala statului păgân, care în împrejurări extraordinare știe să dă în inimile copiilor credința cea fără de moarte (Cassianus).

Ce să mai vorbim de galeria *preoților* în slujbă adevărată, care scot din funduri de oceane Alpi spirituale? Care fac altar din pieptul lor! Care trăiesc, consumându-se ca lumânarea, pentru a arăta căile Domnului și mor fericiți pentru Stăpânul lor ceresc! (Dionisius, Lucianus).

Cartea ne prezintă pe un Sebastian și un Pancratiu, piscuri de vir-

tuți creștinești, pe care ochii noștri se odihnesc în extaz.

Ea ne arată cum, în Hristos, diferența uriașă de nivel social se topeste cu desăvârșire. Sărmana oarbă Cecilia și prea aleasa Agnia sunt una în Domnul.

Sclava Syra (Miriam) rămâne un monument de răbdare sfântă, de fidelitate, de acurmezișul tuturor piedecilor, spre a cuceri pentru Domnul pe stăpâna ei păgână: Fabiola.

„Biserica din catacombe“ este icoana creștinismului cu valută-forțe.

Fiecare pagină, fermecător tradusă de dl Al. Lascarov-Moldovanu, este un imn al biruinții în vârtejul prigoanelor.

E o carte unică de înviorare. Un roman rezemat pe realități stringente, din care țâșnește, ca dintr'o fântână artesiană, singurul sens al vieții: credința. E. D.

Constantin Vladu: „Antologhion sau Flori alese bisericești (cu binecuvântarea P. S. Sale Dr. Vasile Lăzărescu). Caransebeș 1936 în 8° 660 p.

Dl C. Vladu, prof. de tipic și cântare bisericească, dela Academia Teologică din Caransebeș, autorul valoroasei cărți „Manual de tipic“ care conține serviciile dumnezeerști din postul sfintelor Paști, a tipărit o nouă carte de slujbă: „Antologhion sau Flori alese bisericești.“

Cartea cuprinde serviciile dumnezeerști din Duminecele și sărbătorile de peste an.

Autorul a extras din cărțile rituale — Minee, Triod, Penticostar și Octoih — stihurile, pentru a ne da slujba cu prescurtările obișnuite. Îndrumările tipiconale sunt intercalate la locurile uotrivite. Autorul a avut drept scop la alcătuirea acestei lucrări, unificarea slujbelor bisericești, cari — din lipsa unui manual de tipic îndrumător și unitar — prezintă mici variațiuni, după regiuni. Pentru studenții teologi, pentru preoți și cântăreți bisericești, cartea dlui prof. C. Vladu este o bună călăuză în practica cântărilor rituale de strană.

Cităm un mic amănunt ca astfel să ne putem da mai bine seama de valoarea tipiconală a acestei cărți. Poate că nu toți cântăreții bisericești știu că la sărbătorile din zilele de peste săptămână, fericirile se cântă pe melodia pe care s'au cântat catavasiile și că se încheie cu Mărire — Și acum cu cele două tropare ultime dela peasna a VI-a. În cartea sus menționată este extras troparul dela peasna VI-a ce se cântă cu Mărire — Și acum și se precizează melodia,

AVIZ! Subsemnatul aduc la cunoștința O. Domni Preoți, că în atelierul meu de croitorie din Cluj, Str. Regina Maria 48, se confecționează: **REVERENZI PREOȚEȘTI** din stoffe fine, cu prețul dela 1500 Lei; **ORNATE CU GALON FIN** dela 3600 Lei; **PRAPORI** cu prețuri moderate, — precum și **costume bărbătești**.

Rog binevoitorul sprijin al On. preoților, garantând de confecționarea frumoasă și durabilă.

Cu deosebită stimă

MIHAIL MUNTEAN,
croitor.

(43) 4-5

așa încât cântărețul nu mai este nevoit a răsfoi prin mineiu, căutând catavasiile.

Cartea e tipărită îngrijit, în excelente condiții tehnice, iar indicațiile tipiconale ca și titlurile și literele inițiale ale imnelor, cu tuș roșu, ceea ce ușurează mult orientarea și uzul practic. Se vinde — cu toate că este destul de voluminoasă, având 660 pagini și e compactată — numai cu prețul de 230 Lei.

Se află de vânzare la librăriile eparhiale și în special la Caransebeș, având editura autorului.

Recomandăm călduros această carte de slujbă cucernicilor preoți din eparhia noastră. A. V.

Oficiul protopopesc ort. român al Dejului.

Nr. 882—1937. (46) 2—3

Concurs din oficiu.

Pentru întregirea parohiei *Leurda-Gârboului* cu filiala *Guga* de clasa III-a din protopopiatul Dejului cu preot de mir se publică concurs din oficiu cu termen de 30 de zile dela prima apariție în „Renașterea.“

Beneficiile împreunate cu acest post sunt:

1. Salar dela stat, fiind parohia bugetată.
2. Locuință în natură.
3. Sesiune parohială de 11 jug. fânaș și arător. (Prin reforma agrară se va complecta sesiunea conform legii, fiind pământ expropriat).
4. Lemne de foc din pădurea comunală.
5. Stola obicinuită.

Candidații își vor înainta cererile Ven. Consiliu Eparhial și cu înuviințarea Prea Sfințitului Episcop, cu avizul protopopului tractual se vor putea prezenta și în parohie pentru a lua informațiile la fața locului și a face cunoștință cu credincioșii.

Cluj, în 10 Noemvrie 1937.

Consiliul eparhial.

(47) 2—3

CONCURS

Pentru întregirea postului de paroh în parohia de cl. III *Văteni*, protopopiatul Huedin, devenită vacantă prin abdicarea preotului Dr. Vasile Moldovan, se publică concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Renașterea.“

Venitele împreunate cu acest post sunt:

1. Întregirea de salar dela Stat, conform coalei B).
2. Locuință în natură.
3. Sesiune parohială de 15 jugăre.
4. Câte o măsură grâu sau porumb dela fiecare familie.
5. Stola uzitată.
6. Dreptul de lemne și pășunat egal cu ceilalți parohieni.

Candidații după ce vor prezenta act de învoire dela P. S. nostru Episcop de a putea concura la aceasta parohie, își vor înainta cererile cu documentele necesare subsemnatului oficiu protopopesc în termen regulamentar și cu prealabila noastră înuviințare se vor putea prezenta în parohie pentru a cânta, respectiv a servi, precum și a face cunoștință cu credincioșii.

Oficiul protopopesc ort. român al Huedinului în înțelegere cu Consiliul parohial ort. român Văteni.

Huedin, la 21 Noemvrie 1937.

Aurel Muntean, protopop.

Tipografia Eparhiei ortodoxe române, Cluj.